

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з видавничої справи,
культури та української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

«___» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

для студентів

спеціальності 061 Журналістика

освітньо-професійної програми Видавнича справа та редагування

освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1423
<i>Світ</i> (підпис)	 (прізвище, ініціали)
«___» _____	2020 р.

Київ — 2020

Розробник: Ловейко Тетяна Володимирівна, викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

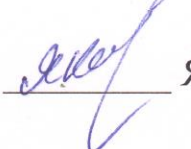
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від 31 серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Олена ГРУЗДЬОВА

Робочу програму перевірено
«__» _____ 2020 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № __

на 20__ / 20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № __

на 20__ / 20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № __

на 20__ / 20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90
Курс	IV
Семестр	VIII
Кількість змістових модулів з розподілом	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	54
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	+
Самостійна робота	30
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Теорія та практика перекладу» є підготовка фахівців, які володіють навичками письмового та усного перекладу, що передбачає формування у студентів базових перекладацьких умінь, а також сприяння глибшому проникненню у суть іноземних мов у процесі перекладацької діяльності; вироблення у студентів спеціальних мовленнєвих знань (уміння трансформувати усний текст), необхідних для здійснення професійного письмового та усного перекладу.

Для досягнення цієї мети на заняттях доцільно використовувати автентичні аудіо та відеоматеріали суспільно-політичної, фінансово-економічної, технічної та культурно-освітньої спрямованості.

Завдання:

- розвинути мовну та культурну компетенцію;
- виробити у студентів навички, необхідні для здійснення перекладу (уміння запам'ятовувати текст, уміння прогнозувати зміст висловлювання, уміння швидко знаходити оптимальний варіант перекладу тощо);
- виробити у студентів спеціальні лінгвістичні навички та вміння, тобто дати їм теоретичні знання, необхідні для здійснення професійного письмового та усного перекладу;
- виробити у студентів мовленнєві знання (уміння трансформувати текст), необхідні для здійснення професійного письмового та усного перекладу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

- знати основні теоретичні моделі перекладу;
- уміти визначати тип тексту та його стиль, формувати перекладений текст згідно мовних норм;
- знати лексичні та граматичні проблеми перекладу та шляхи їх подолання;
- знати стилістичні проблеми перекладу;
- уміти розпізнавати та пояснювати мовні засоби різних рівнів і використовувати набуті знання при перекладі;
- уміти перекладати усно (послідовно й синхронно) та письмово;
- анотувати та реферувати іноземні тексти суспільно-політичного й загальнонаукового характеру;
- робити реферативний, анотаційний, підрядковий і літературний переклад.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть оволодіти **знаннями про:**

- види усного й письмового перекладу;
- рівні еквівалентності у перекладі;
- методику й технологію редагування перекладної літератури;
- особливості редагування різних видів перекладних видань;

умітимуть:

- вибирати перекладацьку стратегію згідно з видом перекладу;
- використовувати на практиці перекладацькі прийоми за умов усного послідовного перекладу;
- застосовувати набуті теоретичні знання при аналізі мовних явищ, мовлення;
- перекладати з іноземної мови на українську та навпаки у письмовій формі;
- перекладати тексти за фахом за умов усного та письмового перекладу;
- швидко й ефективно користуватися різними типами словників при виконанні перекладів;
- відрізняти реферативний переклад від анотаційного чи підрядкового;
- користуватися трансформаціями й відшукувати їх у будь-якому перекладі;
- знаходити відповідники й перекладати інтернаціоналізми;
- знаходити відповідники й перекладати фразеологізми, безеквівалентну лексику, власні імена, скорочення і аббревіатури, цитати;

редагуватимуть:

- цитати в перекладній літературі;
- різні види текстів перекладної літератури;

виконуватимуть:

- якісний підрядковий переклад поетичного твору;
- схвальний і негативний анотаційний переклад тексту;
- реферативний переклад тексту;

аналізуватимуть:

- види лексичних, граматичних і стилістичних розбіжностей між іноземною і українською мовою;
- види перекладної літератури.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
Лек.		Прак.	Інд.	С. р.	М. к.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теорія перекладу як наука						
Тема 1. Теорія перекладу як наука. Основи перекладу	4	2		2		
Тема 2. Переклад як процес	9	2	2		5	
Тема 3. Теоретичний та методологічний аспекти перекладу	11	2	2	2	5	
Тема 4. Види перекладу	2		2			
Тема 5. Значення письмового та усного перекладу. Машинний переклад	2		2			
Модульна контрольна робота 1.	2					2
Разом за змістовим модулем 1.	30	6	8	4	10	2
Змістовий модуль 2. Основні аспекти перекладу						
Тема 1. Лінгвосеміотичні засади перекладознавства	4	2		2		
Тема 2. Лексичні трансформації при перекладі	4	2	2			
Тема 3. Лексикологічний аспект перекладу	11	2	2	2	5	
Тема 4. Лексико-граматичний аспект перекладу	9	2	2		5	
Тема 5. Синтаксичний аспект перекладу	2		2			
Модульна контрольна робота 2.	2					2
Разом за змістовим модулем 2.	32	8	8	4	10	2
Змістовий модуль 3. Перекладацька діяльність у діахронічному аспекті						
Тема 1. Короткі відомості з історії перекладу від давнини до періоду пізнього Середньовіччя	6	2	2	2		

Тема 2. Переклад у діахронічному аспекті	9	2	2		5	
Тема 3. Розвиток перекладу в Україні	11	2	2	2	5	
Модульна контрольна робота 3.	2					2
Разом за змістовим модулем 3.	28	6	6	4	10	2
Усього годин	90	20	22	12	30	6

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія перекладу як наука

Тема 1. Теорія перекладу як наука. Основи перекладу

Предмет та завдання перекладу як науки. Стратегії та одиниці перекладу. Види трансформацій: лексичні, граматичні, стилістичні.

Основні поняття: стратегії та одиниці перекладу, види трансформацій: лексичні, граматичні, стилістичні.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 4, 5.

Додаткова: 1, 2, 5, 8, 10.

Тема 2. Переклад як процес

Проблема перекладності в лінгвістиці. Транслятема як одиниця перекладу. Три ступені наближення перекладу до першотвору. Головні протиріччя процесу перекладу. Адекватність і еквівалентність перекладу. Інтерпретація тексту перекладачем.

Основні поняття: транслятема, еквівалентність перекладу, інтерпретація.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 2, 5.

Додаткова: 2, 5, 6, 13.

Тема 3. Теоретичний та методологічний аспекти перекладу

Теоретичний та методологічний аспекти перекладу. Значення перекладу в культурі. Переклад у редагуванні. Описовий та антонімічний переклад. Адекватність і точність перекладу.

Основні поняття: описовий та антонімічний переклад.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 3, 5, 8, 10.

Тема 4. Види перекладу

Загальна та часткові теорії перекладу. Види перекладу. Літературний та дослівний переклад. Інформативний переклад. Переклад науково-технічних текстів.

Основні поняття: літературний та дослівний переклад, інформативний переклад.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 2, 4, 5.

Додаткова: 2, 4, 8, 11.

Тема 5. Значення письмового та усного перекладу. Машинний переклад

Усний та письмовий переклад. Різниця між ними. Види усного перекладу. Калькування, лексико-семантичні модифікації.

Основні поняття: усний та письмовий переклад, калькування, лексико-семантичні модифікації.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 3, 4, 5.

Додаткова: 2, 6, 13.

Змістовий модуль 2. Основні аспекти перекладу

Тема 1. Лінгвосеміотичні засади перекладознавства

Поняття про семіотику та знак. Типи знаків: іконічні, знаки-символи, знаки-сигнали та конвенційні знаки. Мова як знакова система. Характеристика мовного знаку. Поняття про денотативні й конотативні значення слів. Значення умовності мовного знаку для перекладу. Поняття про структуру й систему мови. Мова й мовлення та перекладацькі труднощі в цьому питанні.

Основні поняття: семіотика, іконічні знаки, знаки-символи, знаки-сигнали та конвенційні знаки, денотативні й конотативні значення слів.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 2, 3, 5.

Додаткова: 1, 3, 6, 8, 10.

Тема 2. Лексичні трансформації при перекладі

Необхідність лексичних трансформацій у процесі перекладу. Типи лексичних трансформацій. Антонімічний переклад, транскрипція і транслітерація, калькування, генералізація, конкретизація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація.

Основні поняття: антонімічний переклад, транскрипція і транслітерація, калькування, генералізація, конкретизація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 2, 3, 5.

Додаткова: 1, 3, 6, 8, 11.

Тема 3. Лексикологічний аспект перекладу

Методи та шляхи перекладу власних назв. Шляхи передачі лексичного значення справжніх інтернаціоналізмів. Переклад ідіоматичних / фразеологічних та сталих виразів. Закономірності пропусків та включень під час перекладу. Види значення слова. Вибір слова із синонімічного ряду при перекладі. Переклад слів, що означають специфічні реалії.

Основні поняття: інтернаціоналізм, ідіоматичні, фразеологічні сталі вирази.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 3, 4, 5.

Додаткова: 1, 6, 8.

Тема 4. Лексико-граматичний аспект перекладу

Передача контекстуального змісту означених та неозначених артиклів. Безсполучникові групи іменників та переклад їх значення на українську мову. Змістові перетворення в процесі перекладу. Дослівний і буквальний переклад. Типи відповідників при перекладі. Передача власних імен та географічних назв при перекладі. Контекстуальні заміни при перекладі. Граматичні порівняння в процесі перекладу

Основні поняття: контекстуальний зміст, дослівний і буквальний переклад.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 3, 4, 5.

Додаткова: 2, 3, 6, 8, 10.

Тема 5. Синтаксичний аспект перекладу

Переклад конструкцій, які не мають формальних відповідників в українській мові. Переклад синтаксичних комплексів — інфінітивних, дієприкметникових. Особливості перекладу вільних словосполучень. Порядок слів і структура речення при перекладі. Членування та об'єднання речень при перекладі.

Основні поняття: синтаксичні комплекси, вільні словосполучення.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 2, 4, 5.

Додаткова: 2, 3, 6, 8, 10.

Змістовий модуль 3. Перекладацька діяльність у діяхронічному аспекті

Тема 1. Короткі відомості з історії перекладу від давнини до періоду пізнього Середньовіччя

Переклад в античності. Буквальний та вільний переклад. Переклад в Середньовіччі. Переклад в Київській Русі.

Основні поняття: переклад в античності.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 3, 4, 5.

Додаткова: 2, 3, 5, 10.

Тема 2. Переклад у діяхронічному аспекті

Усний та письмовий переклад в Середні віки та за доби Відродження. Історичний огляд усної та письмової перекладацької традиції в Середні віки. Історичний огляд перекладацької традиції за доби Відродження. Естетика класицизму та прикрашальний переклад. Переклад в епоху Просвітництва.

Основні поняття: усний та письмовий переклад в Середні віки та за доби Відродження.

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 2, 3, 4, 5.

Додаткова: 3, 6, 8, 10.

Тема 3. Розвиток перекладу в Україні

Переклад в Україні. Києво-Могилянська академія та відродження перекладацької діяльності в Україні. Переклад «Енеїди» Вергілія Іваном Котляревським та початок нової ери українського перекладу. ХІХ ст. — період активної перекладацької діяльності в Україні. Українські перекладачі ХХ ст. Перекладачі «розстріляного відродження». Переклад в Україні після Другої світової війни.

Основні поняття: перекладачі «розстріляного відродження».

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 6, 8, 11.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1.		Модуль 2.		Модуль 3.	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	3	3
Відвідування практичних занять	1	4	4	4	4	3	3
Робота на практичному занятті	11	3	30	3	30	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			72		73		61
Максимальна кількість балів				206			
Розрахунок коефіцієнта				2,06			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль 1. Теорія перекладу як наука

Тема 1. Переклад як процес (5 год)

Розкрийте теоретичне питання «Головні протиріччя процесу перекладу (на прикладі українських перекладних видань)» у формі есе.

Тема 2. Теоретичний та методологічний аспекти перекладу (5 год)

Розкрийте теоретичне питання «Значення перекладу в світовій культурі» у формі есе.

Змістовий модуль 2. Основні аспекти перекладу

Тема 3. Лексикологічний аспект перекладу (5 год)

Створіть дайджест найбільш частотних помилок у перекладних виданнях (10 джерел).

Тема 4. Лексико-граматичний аспект перекладу (5 год.)

Наведіть десять прикладів неправильної передачі власних імен та географічних назв у перекладних виданнях.

Змістовий модуль 3. Перекладацька діяльність у діахронічному аспекті

Тема 5. Переклад у діахронічному аспекті (5 год)

Здійсніть історичний огляд письмової перекладацької традиції текстів на історичну тематику.

Тема 6. Розвиток перекладу в Україні (5 год)

Проаналізуйте переклади в Україні за якістю видання. Створіть нумерований перелік десяти найкращих видань.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за виконану роботу — 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів — 25	Критерії оцінювання
25–20	Завдання виконані якісно (90 % – 100 % виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19–15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89 % – 75 % виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14–10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74 % – 50 % виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0–9	Завдання не виконано (виконання 49 % усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, модульна контрольна робота.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровим контролем з дисципліни «Теорія та практика перекладу» є залік, який виставляють на основі набраних студентом балів під час лекцій, практичних, виконання модульних контрольних робіт і самостійного опрацювання.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Дуже добре
C	75–81	Добре
D	69–74	Задовільно
E	60–68	Достатньо
F _X	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та практика перекладу»
Разом: 90 год, лекції — 20 год, практичні заняття — 22 год, індивідуальна робота — 12 год,
модульний контроль — 6 год, самостійна робота — 30 год.

Модулі	Змістовий модуль 1.				Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3.		
Назва модуля	Теорія перекладу як наука				Основні аспекти перекладу				Перекладацька діяльність у діахронічному аспекті		
№ п. п.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Теорія перекладу як наука. Основи перекладу	Переклад як процес	Теоретичний та методологічний аспекти перекладу		Лінгвосоціологічні засади перекладознавства	Лексичні трансформації при перекладі	Лексикологічний аспект перекладу	Лексико-граматичний аспект перекладу	Короткі відомості з історії перекладу від давнини до періоду пізнього Середньовіччя	Переклад у діахронічному аспекті	Розвиток перекладу в Україні
Теми практичних робіт	Переклад як процес	Теоретичний та методологічний аспекти перекладу	Види перекладу	Значення письмового та усного перекладу. Машинний переклад	Лексичні трансформації при перекладі	Лексикологічний аспект перекладу	Лексико-граматичний аспект перекладу	Синтаксичний аспект перекладу	Короткі відомості з історії перекладу від давнини до періоду пізнього Середньовіччя	Переклад у діахронічному аспекті	Розвиток перекладу в Україні
Самостійна робота	Табл. 6.2				Табл. 6.2				Табл. 6.2		
Контроль	Модульна контрольна робота 1.				Модульна контрольна робота 2.				Модульна контрольна робота 3.		
Підсумковий контроль	Залік										

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Верба Г. Г. Підручник з перекладознавства : підруч. для студ. вищ. навч. заклад. / Г. Г. Верба, З. О. Гетьман. — Вінниця : Нова книга, 2013.— 304 с.
2. Батіна І. А. Теорія та практика перекладу : [навчальний посібник] / І. А. Батіна. — К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2011.— 84 с.
3. Жаркова Є. М. Теорія і практика перекладу : підручник / Є. М. Жаркова, М. В. Нікольченко, Т. М. Нікольченко ; Маріуп. держ. ун-т. — Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013.— 438 с.
4. Корунець І. В. Теорія та практика перекладу (аспектний переклад) : Підручник / І. В. Корунець, О. І. Терех. — Вінниця : Нова книга, 2000.— 446 с.
5. Плющай О. О. Теорія і практика письмового та усного перекладу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. О. Плющай, М. Ю. Онищенко ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. — Д. : Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2012.— 259 с.

Додаткова

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник. — К. : Видавничий центр «Академія», 2004.— 344 с.
2. Волчанська М. Д. Теорія і практика перекладу : зб. техн. текстів і прав / М. Д. Волчанська, І. Л. Іванова, Л. І. Волчанська ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». — Х. : ХАІ, 2011.— 77 с.
3. Головач У. В. Біля витоків теорії і практики перекладу : Єронім Стрідонський про найкращий спосіб перекладу / У. В. Головач // Мовні і концептуальні картини світу. — 2014.— Вип. 48.— С. 127–138.
4. Законодавство України про видавничу справу / Верховна Рада України : Офіц. Вид. / Упоряд. Ю. П. Дяченко. — К. : Парламентське вид-во, 2005.— 160 с.
5. Іванова І. Л. Теорія і практика перекладу : навч. посіб. / І. Л. Іванова, Л. І. Волчанська ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». — Харків : ХАІ, 2014.— 80 с.
6. Івасюк О. Я. Теорія і практика віршового перекладу (На матеріалі творів Маргот Озборн та їх українських перекладів) : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Я. Івасюк ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. — Вид. 2-ге, допов. — Чернівці : Рута, 2015.— 159 с.
7. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : Навчальний посібник. — 2-ге вид., випр. і доп. — Львів : ПАІС, 2009.— 432 с.
8. Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник. — Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013.— 288 с.
9. Наумова Т. М. Рецензія на видання : Жаркова Є. М. та ін. Теорія і практика перекладу : підручник / Є. М. Жаркова, М. В. Нікольченко, Т. М. Нікольченко ; за редакцією Т. М. Нікольченко. — Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013.— 439 с.

10. Основи перекладу : Граматичні та лексичні аспекти : Навч. Посібник / За ред. В. К. Шпака. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2007.— 310 с.
11. Партико З. В. Загальне редагування : нормативні основи : навч. посібник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Львів : ВФ «Афіша», 2011.— 640 с.
12. Тимошик М. Видавнича справа та редагування : Навч. посіб. / М. Тимошик. —К. : Наша культура і наука — Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2004.— 224с.

Інтернет-ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського
www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>